

Izšla razen ponedeljka
in dneva po prazniku
vsak dan opoldan.

Uredništvo je v Ljubljani,
Františkanska ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Enostolpna peti-
strela K 150, osmstrela
in zahvale po K 250, raz-
glaš in poslano vrstica po
K 2; večkratne objave po
dogovoru primeren popust.

Posamezna števil. stane
60 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto K 96, za pol
leta K 48 za četrt leta
K 24, za mesec K 8.
Za Nemčijo celo leto K 114,
za ostalo tujino in Ameriko
K 120. — Reklame je za
list so poštnine proste.

Upravništvo je v Ljubljani,
Františkanska ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Rusija in revolucija.

V svetovni politiki je bila Rusija vedno vedno velik politični faktor. Z njenim carizmom so računali tako zapadni kot srednjeevropski imperijalisti, pa tudi slovanskemu nacionalizmu je bil zaželen prijatelj in protektor. Od ruske revolucije so si nato vsi imenovani sicer obetali svoje in se je obenem po svoje bali. Poznali niso ne eni ne drugi ogromnega naroda, ki je molčal stoletja in se začel sedaj gibati v vsej svoji veličini. Strah pred vojno silo Rusije se je začel družiti s strahom pred njenimi idejami. Razočarani krik se je razlegel po nacionalističnem taboru: Sužnji, tatovi, roparji...

Bil je to ruski boljševizem, jedro in pravi smisel ruske revolucije, ki je navdala z grozo duše meščanstva. O boljševizmu in njegovi usodi se je izrekli nešteto mnenj, ki imajo skupno večinoma le to, da so ponesrečena in da jih poznejši dogodki desavirajo. Ko so koncem okt. 1917. boljševiški topovi razgnali poslednje ostanke ruskih belih gard, je izrekel Maklakov, poslanec demokratske, protiboljševiške vlade v Parizu, hese, da so jih ententni časopisi ponavljali kot svetel evangelij: Boljševizem je popolna anarhija, ki bo razpadel brez drugih vplivov v nekaj tednih. In Maklakov je bil svetovno-nabruhan Rus, ki je slovel kot najboljši poznavalec ruskih notranje-političnih razmer. To mnenje Maklakova se ponavlja v različnih variantah po vsem svetu: Boljševizem je nekaj popolnoma negativnega, veliko zlo, kateremu se je treba upreti z dušo in telesom...

Bodimo o praktični izvedljivosti boljševiškega programa različnih mnenj, mislimo vsak svoje o tem, v kolikoli so umestne boljševiške metode v neruskih, naprednejših zemljah, pozabiti pa ne smemo, da je Moskva danes ne samo idejno najsilnejša, temveč tudi naldoslednejša. Samodoloča malih narodov je geslo, ki ga meščanstvo tako rado izrablja, ki ga pa tudi v prvi priliki sramotno zataji. Razlike ne delajo niti veliki, niti mali narodi. Ruski boljševizem, ki negira nacionalizem v njegovem jedru, je edini izvedel to točko dosledno in popolno. In to ne iz kakega doktrinarstva! Ruski mali človek stoji za tem internacionalizmom, ki tvori boljši del njegove duše, v vsej svoji številnosti. Boj proti vsaki imperijalistični vojni je naravna posledica tega internacionalizma. Dovolj je bilo sicer preliho krvi, ker silen je bil gnjev stoletja zatiranega naroda, toda vse bolj kot boljševiškega orožja se danes nasprotniki boje boljševiške ideje. Razpad ruskih belih gard je povzročila agitacija, razširjenje boljševiških načel. Saj bi se drugače boljševizem ne mogel tako uspešno ubraniti orožju, ki ga je skoval bogati in razumni zapadni imperijalizem. S tem se pa tudi odpira razvoj v Rusiji nova pot. Ravno te dni čitamo, da je v sovjetski ruski republiki ukinjena smrtna kazen. To pa prav v času, ko padajo na Madžarskem vsled belega terorja delavske žrtve v takem številu, kakor še nikjer in nikoli.

Govore, da izraža boljševizem "potenca ruske revolucije po eni strani zgolj reakcijo proti stoletnemu suženstvu ruskega naroda, po drugi pa zgolj potrebo njegove suženjske duše, ki kriči po gospodariju. V resnici pa vidimo, da se je ruski človek, ko je koncem februarja 1917. izbruhnila revolucija, zavedel svoje polne osebnosti, zavedel, da je prišel čas, da uresniči misli, ki so živele v narodu tekom dolgih vekov. Ogromen razmah je bil to, razmah poln opojnosti in veličine, ki ga ne more slutiti, kdor je živel večno le v ozkih duševnih in političnih mejah srednjeevropskega tiranstva. Zavladal je narod sam. Sovjeti so prevzeli vladno fronto in v zaledju. In boljševizem, ki je skušal uresničiti najbolj vroče želje tega velikega naroda, je ustvaril konstitucijo, ki je gibljiva bolj kot vsi vzorci anglo-saškega parlamentarizma. Sovjeti so forma, kjer vlada delavni človek direktno, brez vsakega birokratičnega posredovanja, ki ubije idejo, še preden je stopila v življenje. Sedanja sovjetska ustava je izraz svobodoljubnosti, izraz vere v moč naroda samega, ki je zmogel, da vlada sebe. Šele ko bo umrla ta vera v lastno silo — kar je poznavalec orjaške psihe in moči ruskega plemena izključeno —, bo padel boljševizem, šele tedaj bi mogla nastopiti reakcija, ki bi mogla presedati celo buržoaznemu zapadu.

»Mi smo oaza na svetu, mi ruski proletarci, in padli bomo, ako ne pojde kulturnejši zapad za nami. Ta zavest vlada v boljševiških vrstah, njih conditio sine qua non je — svetovna revolucija. Ruski narod veruje, da so njegove vsečloveške ideje, edini kvas, ki more preroditi trpeči svet, ker so proste ozkosrčnega računanja nacionalističnih ideologov kapitalističnega sveta. Ruska narava je široka kot so široke planjave, po katerih biva ta narod bodočnosti, polna mesianstva je in požrtvovalnosti, ki je sedanemu realističnemu in konservativnemu svetu tako nepojmljiva. Zapadni svet se boji in je obenem ljubosumen na vlogo, ki jo prevzema ruski narod. »Journal de Petrograd« je pisal v tescenskih dneh leta 1917: »Vi, Rusi, hočete rešiti s svojimi idejami ves svet. Ta lastnost je lastna Vam vsem

brez razlike od Slavjanofilcev do boljševiških Ljeningov...«

Težko je malemu narodu, ki trati skoro vse svoje boljše sile v malenkostnem eksist. boju, polniti velike ideje velikega naroda. Toda to lahko razumemo, da bo ostalo delo ruske revolucije večno in nepremagljivo. Če tudi pade trenutno njen sedanji sistem, njene ideje bodo končno zmagale, prevladale bodo moderno kulturo, četudi sodi »Narodov« članek z ozirom na par porušeni spomeniki in na notranje boje, da ne

pomeni ruska revolucija kulturno ničesar višjega nego carizem. Boljševizem je ugledil pot novemu kulturnemu in socialnemu razvoju. Metode in oblike, ki so hočeš nočeš morale služiti uresničenju velikih idej, nas ne smejo motiti pri presojanju bistva in pomena teh idej za bodočnost. Kar je slabega bo odpadlo, kar je resnično velikega in trajnega bo obveljalo. Ideja bo zmagala, pa naj se sodi o njej kakor se hoče ali more.

kako koraka delavska solidarnost pred vsem drugim: po začitani poti naprej! In tako je prav!

Bližnje volive, internacionalci in Nemci.

»Slovenski Narod« z dne 23. t. m. št. 18 je priobčil članke z naslovom »Naša internacionalna politika v Nemci«, v katerem dokazuje, da se socialna demokracija veže z nemškim meščanstvom in šili v Nemško Avstrijo. Prav nič drugega ne pove dotični članek in še to v megleh obriših, kakor bi se bal, da ga kdo prime za besedo, ki bi jo potem »Slov. Narod« težko dokazal. Članek je plisan z demagoškim namenom, ki hoče zbuditi v nepoučenih krogih sum in pripraviti meščansko gospodo na bližnje volitve. Edino ta namen ima članek, dasi je plitev po vsebini in argumentih.

Mi vemo, da tistim meščanskim strankam, ki so ugaziale že od nekdaj narodnošovinistično politiko, ugajalo pri volitvah glasovi tuji nahujskega nasprotnika; vemo, da jim gre glavno za to, da bi socialna demokracija ne dobila glasov tistih narodnosti in manjšin, ki so postale manjšine vsled političnega preobrata, in sicer zaradi tega, ker bi s tem zadočila rdeča stranka preveč moči. Nikakor gospodje ne mislijo, da bi potem tem manjšinam dali varstvo, pač pa se boje, da se varstvo manjšin izvede pravično, če bi odločevala po raznih zastopih socialna demokracija. Na to naše mnenje utegne kdo odgovorjati, da s nujnostjo to ali ono manjšino. Svobodno mu! Opravičevali se ne homo, ker že itak lahko vsak, kdor se peča s politiko, pozna naš program in naše delo, ki stremi za najboljimi in pravičnimi odnosi.

Nekaj drugega pa je, kar moramo tukaj omeniti. Na štajerskem snujejo neko nemško »gospodarsko organizacijo«. Dočim se »Slov. Narod« spravlja nad to organizacijo, so štajerski Slovenci menda v naložbeni stiku z njo. V »Cillier-Zeitung« pišejo prvaki Slovencev o tej organizaciji. Cejski Ivan Rebek je na zborovanju obrtnikov izjavil, da morajo biti obrtniki internacionalni. Vse to dokazuje, da štajerski meščanski Slovenci snubijo Nemce, zato — da bi zanje glasovali, jih vabilo v svojo internacionalno, češ, mi smo z vami, ker to zahteva skupni gospodarski interes.

Deistvo je tako, ne pa tako kakor ga je naslikal »Slov. Narod«. Drugo vprašanje je na seveda, kje je več morale, kje je več poštenja v programu in delu. O tem bodo odločevali Nemci, ki so naši sodržavljani.

Kako urejujejo mezdne spore v Nemčiji.

(Od našega poročevalca.)

Berlin, 22. jan.

VII.

Pisal sem vam zadnjič o shodih, ki so se vršili tu pretečeno nedeljo. Naj vam še nekaj povem o shodih, ki jih je tozadevno sklical v ponedeljek zvečer odbor berlinske strokovne komisije. Razlika v izvajalnih političnih voditeljev in zastopnikov strok. organizacij, vam bo takoj očitna.

V »Konzerthallen« je referiral Schumacher. Ton njegovega govora in govorov njegovih ostalih tovarišev je bil precej drugačen, nego onih, ki sem jih bil slišal v nedeljo. Schumacher je izjavil, da bodo že itak visoke cene živil vsled določenih premij za kmetovalce zopet znatno poskočile.

Konsumenti bodo silno obremenjeni, zlasti ker odpadejo vsi prispevki, ki jih je dajala država iz svojega, da niso bile že dosedanje cene previsoke. Vsled višjih cen živil, bodo takoj narasle tudi cene vsem drugim potrebščinam. Radi teh razmer, ki povzročajo, da se cene potrebščinam vsak teden kar spotoma menjajo, nimajo tarifne pogodbe — nobene vrednosti. Nastopiti bo morala po vsem nova ureditve meznega sistema. Plače in mezde se bodo morale silno zvišati. Poleg mezde se morajo urediti doklade ki bodo narasle vzporedno z draginjo. Prehranjevalna politika vlade ni v stanju odstraniti neugodnega razmerja med cenami živil in mezdami. Delavci morajo le potom svojih strokovnih organizacij doseči zadostne mezde. Ker pa hočejo podjetniki delavsko gibanje potlačiti s političnimi metodami, bodo morale i strokovne organizacije seči po političnih metodah z devizo: odstranitev kapitalističnega gospodarstva.

Sprejela se je resolucija, ki pravi: »Prehranjevalna politika vlade izključuje delavno ljudstvo na najostrejši odpor. Zborovalci zahtevajo, da vlada obdrži še nadalje dosedanje prisilno gospodarstvo, da vzame v svoje območje vse agrarne pridelke države in da zabrani vsaki izvoz ter

da najstrožje kaznuje oderuhe in verižnike. Le na ta način je možna odnomoč proti pretečemu popolnemu polomu prehrane.

Omenjeno naraščanje vseh cen vodi do velikanskega neuspeha v vsel dosedanj mezdni politiki strokovnih organizacij. Zborovalci pozivajo strokovno komisijo, da stopi takoj potom delavskega ministra v pregovore z industrijalci, da se začne takoj izplačevati delavcem difference med cenami pred »povišanjem«, ki je nastopilo 1. januarja 1920.

Kakor vidimo, je vsemu temu gibanju vzrok podražanje živil, ki je nastopilo 1. t. m. S tem so se bavili že na sedli osrednjega odbora (tzv. Centralarbeitsgemeinschaft), ki se je vršila 24. dec. Ta je sklenila naslednje: »Razlika med cenami pred 1. jan. 1920. in onimi po 1. jan. 1920. bo prevzela nase industrija — zastopniki delavstva in delodajalcev so si svesti, da je s tem industriji naloženo precej milijard stroškov, toda povečani stroški za produkcijo se morajo izravnati s povečano produkcijo. Ako se hoče zabraniti povišanje cen fabrikatov, mora vsak delavec v industriji izvršiti v polni meri svojo dolžnost.

Jasno je, da bodo v letu 1920. vsi produkti iz nemških tovarov silno dražji. Tovarnarji hočejo cene svojih izdelkov prilagoditi cenam svetovnega trga. Ker bodo tovarne z vsjo naro delale, bo veliko izdelanega. Svet se trga za izgotovljenim blagom. Plačalo se visoke cene... Vse tovarne imajo naročil za več let v naprej. Ako želite n. pr. nov avtomobil marka Mercedes, ga dobite šele čez 2 leti, ako ga danes naročite... In cena? Kakoršna pač bo!

Še to naj vam h koncu povem: Zastopniki nemških stavbinskih delavcev in — francoske stavbinske organizacije so že sklenili medsebojni dogovor radi plač za delavce, ki bodo delali v porušeni krajih francoske. Pravim vam to, da vidite.

LISTEK. GLAD.

Spisal Knut Hamsun. — Poslovenil
Fran Albrecht.
(Dalle.)

Začuj sem to pokašljavanje, začul tudi lahne korake v svoji bližini; okrenil pa se nisem, marveč sem nepremično strmel na velike stopnice pred sabo.

»Dober večer!« je reklo nato.

Pozabil sem se nasmehniti, niti nisem takoj prišel za svoj klobuk, marveč sem se samo čudil, ko sem jo videl prihajati od one strani.

»Ali ste dolgo čakali?« je vprašala in malce sonihala po urni hoi.

»Ne, nikakor ne. Šele par hipov sem tu,« sem odvrnil.

»In razentega, kaj pa bi škodilo, ako bi bil dolgo čakal? Sicer pa sem menil, da boste prišli z druge strani.«

»Spremila sem mama v neko rodbino, no, coj le ni doma.«

»Tako-o?« sem rekel.

Zdaj sva nehoti pričela iti. Na čestnem vogalu stoli policist in naju gleda.

»Ampak kam pravzaprav greva?« pravi ona in obstane.

»Kamor hočete, kamorkoli hočete.«

»Uf, da, ampak to je tako dolgočasno, ako naj odločam sama.«

Pavza.

Nato rečem laz, samo da nekaj pravim:

»Gori pri vas le tema, kot vidim.«

»Da, ah da!« je odvrnila živahno. »Služkinja je tudi dobila dovoljenje, da gre ven. Torej sem čisto sama doma.«

Tako stojiva oba in gledava v okna hiše šte. 2, kot da lihihih izmed naju še ni bil nikoli prej videl.

»Ali bi naposled ne mogla iti k vam?« sem rekel.

»Sedel bom prav tik duri, ako hočete.«

Zdajci pa sem vzdrgetal od razburjenja in se globoko pokesal, da sem bil tako predrzen. Kaj, ako bi postala huda in šla od mene? Ako bi je ne smel nikoli več videti? On, ta beraška suknja, ki sem jo nosil! Brezupno sem čakal odgovora.

»Prav nič vam ni treba sedati za vrata,« je rekla. Naravnost nežno je govorila in je dejala natanko te besede. Prav nič vam ni treba sedati za vrata.

Šla sva.

Zunaj na hodniku, kjer je bilo tema, me je prišla za roko in me vodila. Saj mi ni treba

biti tako tiho, je rekla, lahko govorim. Vstopila sva. Dočim je prižigala svečo — ne svetilke, marveč svečo — dočim je prižigala to svečo, je dejala s smehom:

»Zdaj me ne smete gledati. Uf, sram me je! Ampak nikoli več ne storim tega!«

»Česa ne storite nikoli več?«

»Nikoli več... ne, bog me varj... nikoli več vas ne poizubim.«

»Ne?« sem rekel in oba sva se zasmejala.

Razprosti sem roke po nji, skočila je vstran in se izmuznila na drugo plat mize. Gledala sva se za trenutek, luč je stala med nama.

»Poskusite, če me morete vjeti,« je rekla.

In z glasnim smehom sem poskušal, da bi jo dosegel. Čim je begala okoli, je odvezala pajčolan in odložila klobuk; niene iskre oči so visele venomer na meni in stražile moje kretnje.

Napravil sem nov naskok, se spodaknil na preprvci in pal; moja ranjena noga me ni hotela več nositi. V skrajni ztdregi sem se dvignil.

»Bog, kako ste zardeli!« je rekla: »saj je bilo tudi strahovito nerodno.«

»Da, to je bilo res!« sem odgovoril.

In zdaj sva zopet pričela tekati okoli.

»Zdi se mi, da šenate?«

»Da, zdi se mi, da malo šepam, a samo čisto malo.«

»Zadnjič ste imeli ranjen prst in zdaj imate ranjeno nogo; strašno, kakšne nadloge imate.«

»Ah da, pred par dnevi sem bil povožen.«

»Povožen? Spet pijani? Ne, bog z vami, mladi mož, kakšno življenje živite!« Zavretila mi je s kazalcem in se napravila resno. »Orej sediva!« je rekla. »Ne, ne tam pri vratih; preveč skromni ste; tukaj: vi tam in jaz tu, tako, da!... Uf, dolgočas je s skromnimi ljudmi! Potem mora človek vse sam storiti in reči; prav nič ne pomagata človeku. Tako bi na priliko prav lahko dejali svojo roko na moji naslanjač; kaj takšnega bi morali pač sami potuhitati, mislim. Ampak le nikar me ne slepite, da ste vedno tako ponižni; samo ko bi se upali! Dovolj predrzni ste bili, ko ste bili pijani in me zasledovali ter mučili s svojimi duhovitimi domisleki: Knjigo izgubite, gospodična. Čisto gotovo izgubite knjgo, gospodična! Ha, ha, ha! Fuf, to je bilo zares ostudno od vas!«

Sedel sem tam ves izgubljen in gledal nanno. Čuti je bilo, kako mi le utrivalo srce: kri mi je toplo polzela po žilah. Kakšno čudežno občutje!

»Zakaj ne poveste ničesar?«

(Dalle prih.)

Za nas je gotovo le to, da bodo nemški socialisti glasovali s socialisti, ker se ne bodo dali loviti po vaših obljubah, vaših »gospodarskih organizacijah«, niti ne bodo zaupali svojo usodo slučajnim prijateljem Rebeke in Verstovskom. Zanje je merodajen le socialistični program!

Črna knjiga slovenskega klerikalizma.

(Dalje.)

Političnih preganjancev je bilo, kakor rečeno, v Sloveniji zelo veliko. In to največ in v prvi vrsti po krivdi klerikalcev, ki so tirali nedolžne slovenske ljudi v svoji patriotični zamaknenosti naravnost v žrelo vsenemškega imperijalističnega, militarističnega nasilstva. Ko so slednjič slovenski klerikalci spravili na varno vse klerikalizmu nejuže osebnosti, so mislili, da so sedaj neomajni gospodarji nad slovenskim ljudstvom. Ali motili so se. Zagrizeno vsenemštvo se namreč nikakor še ni zadovoljilo s sramotno odkupnino slovenskih klerikalcev, ki je obstojala v ovađstvu in izročitvi slovenskih srbofilov, temveč je hotela slovenski živeli popolnoma zatreti. Slovenski klerikalni podrepanki so bili razočarani. Namesto plačila so morali zdaj okusati kazen za svojo hiperavstrijsko vnetost in hlapčevstvo. Brezvestni vsenemški nacionalci so namreč smatrali vojno za ugodno priliko, da s silo zatro še tisto malce narodnostne svobode v avstrijskih narodih, če o narodnostni svobodi sploh smemo govoriti. Posebno na Slovence so vsenemci imeli piko. Brez pardona so zagrizli tudi slovenske klerikalce za lase, čeprav so ti že nešteto krat pri bogu prisegli svoj patriotizem, ki je bil čist kakor zlato. Ničesar ni pomagalo. Celo slavnostne izjave slovenske koroške in štajerske duhovščine niso imele uspeha. Nehvaležnost je pač plačilo sveta, tako so se tolažili naši klerikalci. Ali kljub temu še niso nehali z denuncijantstvom. Šli so marveč še z večjo pridnostjo na delo. Ni čuda torej, da je poveljstvo III. armadnega zbora v Gradcu, kjer so sedeli sami pobesneli vsenemški generali, na obupne klice slovenskih klerikalcev po temeljitim in brezobzirnim iztrebljenju »srbofilske svote« iz srca rado reagiralo in takoj 10. avgusta proglasilo za vse slovenske pokrajine, ki so spadale v njegov delokrog, prek sod z značilno opombo: »proti hudodelstvu zapeljavanja oziroma pomoči pri kršitvi zaprisežene vojaške dolžnosti«. »Slovenec« je namreč dosleden svoj policijski misli, mnogo pisal o slučajih, v katerih »so razni elementi zapeljivali vojake, in jim prigovarjali, da ne streljajo na Srbe«. Tako

in njih lastna moč. Znamenje obupa in neznanosti bi bilo, če bi trezni volilci šli na vabo tistim gospodom, ki prihajajo sedaj pred volitvami s programi skupnega dela, dočim so vedno prezirali to delo. S krinko na obrazu hočete med ljudstvo.

je torej prišlo do tega, da se je dne 12. avgusta po Ljubljani razbomnal razglas o prekem sodu. Zadovoljilo se je humanitarizmu čutu slovenskih klerikalcev in se jim s tem zaguaralo tudi večjo moč v vladanju tepanega slovenskega ljudstva. SLS je sedela, v levi roki križ, v desni meč, visoko na konju... Zanimalo bo, če povemo še to, kakšno stališče so slovenski klerikalci zavzemali glede nečuvnih persekucij, ki jih je izvajala avstrijsko-madžarska oblast na Hrvaškem, v Slavoniji, predvsem pa v Bosni. Niti sence o kakem protestu, niti besedice obsodbe takega naravnost barbarkega početja avstrijskih oblastni ni izpregovorila človekoljubna klerikalna stranka. »Slovenec« je nasprotno pisal o bosanskih Srbih kot o nekakem človeškem izmečku, ki nima nobene pravice živeti v avstrijski državi in »ki se mora Avstriji le zahvaliti za gostoljubnost«, da se ga v Bosni sploh popolnoma ne iztebi. Temu primerno je tudi poročal z največjo ravnodušnostjo o krvavih demonstracijah v Brodu na Savi, kjer so orožniki na mestu ustrelili več Srbov, ki so klicali: »Živijo Srbija!«; dalje o mnogih srbskih upornikih v Bosni, ki so bili obeseni, o strašnih nasilstvih Potioreka, ki je pustil zažigati cele vasi in streljati ljudi kakor zajce. Nobenega krščanskega moža ni bilo tedaj v slovenskih klerikalnih vrstah, ki bi se zgražal nad takimi nečloveškimi nasilstvi. Pa saj SLS tudi časa ni imela, ker je bila sama preobložena z dobičkonosno detektivsko službo. Klerikalno časopisje sicer ni pisalo o vseh posameznih slučajih, koga da se je že ovađilo, zaprlo in obsodilo, ker se je bilo ljudske sode, lahko pa si predstavljamo, kako je morala do kosti korumpirana klerikalna stranka izgledati od znotraj, ko je celo s svojimi glavnimi strankinimi glasili okuževala vso okolico, javno zasmejujoč vsak čut poštenosti in človekoljubnosti. Priznati se mora, da je bila slovenska klerikalna stranka izmed vseh drugih strank tudi v ovađstvu in preganjanju najbolj izurjena. In v tej svoji pozi si je zaslužila tudi prvo nagrado — sovražstvo.

(Dalje prih.)

MINISTRSKI SVET.

LDU, Belgrad, 23. Včeraj dopoldne se je pod predsedstvom regenta Aleksandra vršila seja ministrskega sveta, pri kateri se je razpravljalo o ultimatu, ki so ga zavezniki poslali naši državi.

AMERIKA NE ODNEHA GLEDE JADRANSKEGA VPRAŠANJA.

LDU, New York, 22. (DunKU.) Reuterjev urad poroča: Kakor javlja washingtonski poročevalec lista »Associated Press« se objavlja uradno, da se stališče Amerike napram jadranskemu vprašanju od zadnjih izjav predsednika Wilsona v Parizu ni niti najmanj izpremenilo. Poučeni uradni krogi menijo, da se Združene države nikoli ne bodo strinjele z dogovorom o jadranskem vprašanju, o katerem se razpravlja ravno sedaj, ker ta dogovor popolnoma nasprotuje stališču Amerike in bi se torej brez sodelovanja Amerike mogel uveljaviti samo nasilno.

PRED SPLOŠNO ŽELEZNICARSKO STAVKO V ITALIJI.

LDU, Rim, 23. (DunKU.) Po zadnjih poročilih, ki prihajajo iz raznih krajev države, je postala železničarska stavka v Italiji skero splošna. Samo v Rimu je število stavkajočih zelo omejeno, tako da se vrši promet skoro nemoteno.

BOLGARIJA NAI DOBI PRISTANIŠČE V EGIPSKEM MORJU.

LDU, Washington, 23. (DunKU.) — Brezlično.) Ameriški senat je

sprejel sklep, po katerem bo podpisal prepustitev tracijskega, po Turkih izpraznjenegega ozemlja Orški, ob enem pa deloval na to, da dobi Bolgarija izhod na Egejsko morje.

REŠITEV VALUTNEGA VPRAŠANJA V POLJSKI.

LDU, Nauen, 22. (Brezlično.) »Berliner Borsenkurir« poroča iz Varšave, da je bil v seji poljskega državnega sveta z veliko večino sprejet načrt vlade, ki določa relacijo avstrijske krone napram poljski marki v izmeri 50 mark le 100 kron.

PROGRAM MILLERANDOVEGA MINISTERTVA.

LDU, Pariz, 23. (DunKU.) — Brezlično.) Včeraj popoldne je francoski ministrski predsednik Millerand prečital v zbornici izjavo vlade obsegajočo temeljna načela, katerih se hoče držati novi kabinet. In metodo, po kateri se hoče ravnati. Prva skrb vlade bo, pravi izjava med drugim, predložiti zbornici pregled vseh onih sredstev in pripomočkov, s katerimi nal se prepreči nadaljnje tiskanje bankovcev in omogoči vzpostavitev ravnotežja v državnem proračunu; prva točka v državnem proračunu bo zavarovanje državnega dolga. Vlada bo z vso energijo stremila za tem, da preneči vsakršen bez pred davkom, vendar tako, da pri tem ne bo ovirala in prestrašila duha podjetnosti. Mir v notranosti države in mir z inozemstvom le ona želi, katero iz vsega srca želi javnost, potrta zaradi ogromnih žrtev, za katero bo Nemčija pred zgodovino nosila odgovornost. Da se v bodoče prepreči taka usodna katastrofa, se je treba posvetiti oživotvorenju zveze narodov, ki je itak samo nov izraz starodavne francoske ideje. Vlada francoske republike ne bo, v kolikor to odvisi od nje, zanemarila ali opustila ničesar, s čemer bi mogla koristiti zvezi narodov in utrditi njeno organizacijo. — Izvršitev vseh določb versajlske mirovne pogodbe bo za vlado neprekosljiv zakon. Izvršitev se bo brez preneglavitosti, na tuji brez slabotnega omahovanja zahtevala in izvedla.

PROTI MADŽARSKIM ZAHTEVAM.

LDU, Budimpešta, 23. (DunKU.) Brzojavka agenture Dacia poroča: Rumunsko ministertvo za zunanje stvari je preloho brzjavko iz Pariza, ki poroča, da so rumunski ministrski predsednik dr. Vajda-Voivoda, čehoslovaški minister za zunanje stvari dr. Beneš ter jugoslovanska delegata Pašić in dr. Trumbić sklenili pri mirovni konferenci složno nastopiti proti voditelju madžarske mirovne delegacije grofu Apponyju, kakor hitro bi se ta iz Budimpešte povrnil z novimi zahtevami v Pariz.

KABINETNA KRIZA NA ŠPANSKEM.

LDU, Lizbona, 22. (DunKU.) »Agence Havas« poroča: Vsled zadržanja portugalske ljudske stranke je podal kabinet svojo demisijo. Predsednik republike je demisijo sprejel.

Novice.

— Zopet požig. Na Hruševju pod Toškim čelom le pred tremi dnevi zopet neznanec zaneil požar, ki je upepelil dvema kmetoma gospodarska poslopja. Ljudje sumijo kot požigalca nekega vojaka-ubežnika. Ta požar je nastal tudi v okolišču pol-

hovgraske občine, kjer je bilo tekom dveh tednov že troje slučajev ognja. Varnostni organi so pred dnevi aretirali nekega delomržeža in tihotapca kot požigov in ropar pri posestniku Mihi Orehu sumljivega. Pri njem so našli mnogo denarja, ki ga zelo obremenjuje.

— Tatvine na gradu Bokavci pri Ljubljani. Meseca marca lanskega leta je padlo nekaterim prebivalcem Nove vasi pri Glincah na misel, da so udrli v grad Bokavce, ki je last nemškega barona dr. Müllerja iz Gradea. Od 7. do 20. marca 1919 so iz gradu po malem odnesli razne manj ali več vredne predmete, razne drobnarije in perilo, porcelan in steklenice, kozarce in skodelice, posteljno gdelo in žimnice, krompir in krtače, umivalnike in toaletne mizice z zrcali. V pravem pomenu besede, grad so dobro izpraznili, tako, da ceni gospodar škodo na 9100 K in na 4900 K za razne poškodbe poslopja. Ukradene predmete so potem večinoma nazaj dobili. Pred ljubljanskim deželnim sodiščem so bili včeraj zarati teh tatvin sojeni in obsoljeni: Iv. Senger na eno leto, Jožefa Oblak na osem mesecev, Feliks Ciuha na šest mesecev, Marijana Ciuha na deset mesecev, Karolina Oblak na osem mesecev, Marija Ciuha na šest mesecev, France Smuk na šest mesecev in 18letni Valentin Zorman na eno leto težke leče. Poslednji je bil bale duševni povzročitelj te plebitve.

— Silko človeške družbe. Na zatožni klopi ljubljanskega deželnega sodišča sede 18—20-letni mladeniči, inteligentni in eleganti. Četvorica je, ki je vrasla v verižniško-lahkoživem ozračju. Nekemu dijaku ki je zelo bojazljiv, so izsiljevali denar pod grožnjo »sodnije«, dobili so od njega 2000 kron, dalje so poverili elektrotehniku Josipu Okornu 1900 kron, katere je enemu teh tovarišev izročil v zameno, ker so bile nezgošne; da so zamogli iti v gledališče, sta dva zastavila tul fotografski aparat, dalje so v novembru lanskega leta odnesli vsi štirje iz zavodov Sv. Stanislava v St. Vidu en motor v vrednosti 1000 kron. Sojeni so bili zaradi hudodelstva tatvine, poverbe in izsiljevanja; bivši dijak trgovske šole G. K. na deset, A. M., trgovski soodmočnik na deset, J. R., mizarski pomočnik na štiri mesece težke leče.

— Afera na budimpeštanski telefonski centrali. Dunaj, 21. Jan. Avstrijski listi poročajo iz Budimpešte: Tukašnje bančne in borzne kroge vznemirja škandal, ki ga je odkrila budimpeštanska telefonska centrala. Dognalo se je, da so bančni in borzni krogi uradnike telefonske centrale podkupljali, da so jim dovoljevali telefonske pogovore z Dunajem. Bančni in borzni interesi, ki potrebujejo v borznem času telefonske zveze med Dunajem in Budimpešto, so ponujali za telefonski razgovor do 5000 K.

— Širjenje španske bolezni. Španska bolezen se širi tudi na Madžarskem. Umrljivost je velika in znaša 10 odstotkov. Ko je španska bolezen nastopila zadnjikrat, je znašala umrljivost samo poldrugi odstotek.

— Padel skozi okno. Protokolni šef sir Robert Synge je umrl vsled padca skozi okno svojega stanovanja v Londonu.

— Katastrofa potres v Mehiki. Po poročilih iz Washingtona je bilo pred nekaj dnevi razrušeno v Me-

hiki mesto San Joagum v deželi Veracruz. Mesto je stelo 3000 prebivalcev.

Vsi starši, delovodje, zastopniki strokovnih organizacij, vajenci brez razlike obrti se vabite na

protestno manifestacijo

radi obrtne nadaljevalne šole v nedeljo, dne 25. januarja 1920 ob 8 uri dopoldne v Mahrovo hišo.

Poročalo se bo, zakaj se je odreklo letošnji pouk na obrtno-nadaljevalni šoli.

Dnevne vesti.

Nobenih pogajanj!

Včerajšnji »Slov. Narod« piše zopet o pogajanjih med zastopniki JDS in JSDS glede sestave nove deželne vlade za Slovenijo. Izjavili smo že, da ne vodi naša stranka nobenih pogovorov v svrhu sestave deželne vlade, ker so bila vsa tozadevna pogajanja po sklepu strankinega načelstva definitivno pretrgana. »Slov. Narod« govori vzklic temu o pogajanjih, o katerih ne ve naše strankino načelstvo ničesar. Izjavljamo še enkrat, da ne vodi naša stranka nobenih tozadevnih pogajanj, ker se je, kakor rečeno, v smislu zadnjega strankinega sklepa, ki se ga je naznanilo dež. vladi in ki smo ga pred časom objavili tudi v našem listu, kar si lahko tudi »Narod« ogleda, pretrgalo sploh vsa pogajanja. To nal blagovolno vzeti končno na znanje tudi »Slov. Narod«.

Nezaslišano postopanje poverljivosti za notranje zadeve.

Na Rimski cesti št. 7. stanuje g. Karl Wencais, vpoklen uradnik, na čegar vizitki je še vedno čitati »K. K. Steuerherverwalter«. Ta penzioniranec je sam s svojo soprogo. Mogoč bi prav lahko živeti zunaj Ljubljane, posebno ker ima stanovanje tudi na Dolencem, kamor se umakne vsake počitnice. Nima namreč v Ljubljani prav nikakega posla. Stanovanje, kote ima v našem g. Wencais, obstoja iz 4 sob in kuhinje. Vrnivši se iz Italije, kjer sem bil interniran, vzel sem od omenjenega stanovanja v podnajem dve mali sobici za svojo družino, ki obstoja iz 5 članov. Po preteku 4 mesecev pa je zahteval g. Wencais, da se izselim iz stanovanja. Ker tega nisem storil, me je tožil po svojem zastopniku dr. Fr. Tekavčiču. Zgodilo pa se je, da je stanovanjska komisija odpovedala g. Wencaisu celo stanovanje, ker on kot penzioniranec nima v sedanjem času stanovanjske bede sploh ničesar iskati v Ljubljani.

Pripominjam, da sem bil m. oktobra začasno poslan službeno na Koroško, in da sem vzel v svoj tesni prostor svojega brata in njegovo ženo, ki je pričakovala poroda. Vrnil se je takrat iz Francije in je bil sprejet v Ljubljani v državno službo, a ni mogel najti družod stanovanja. G. dr. Fr. Tekavčič se je pritožil imenom svojega klienta proti odloku stanovanjske komisije na Deželno vlado za Slovenijo.

Upravičeno sem veroval, da bo deželna vlada potrdila odlok stanovanjske komisije. Ista je bila namreč natančno poučena o stanju stvari. Vedela je, da je g. Wencais vpokojen uradnik, ki lahko brez vsake škode zani in za ostali svet stanuje kjerkoli na deželi. Vedela je, da šteje

Imamo v Ljubljani tako gledališče, ki bo lahko postalo ena njenih najzanimivejših posebnosti. Če se enkrat spopolni (saj celo Dunaj nima svojega stalnega marionetnega gledališča), je zasluza slikarja Milana Lenčiča, ki je zasnoval, izvršil in vodi vse gledališče. Sam je narisal, modeliral in kostumiral lutke, nastikal kulise, zgradil oder in uredil vse drugo, kar tak kompliciran aparat potrebuje. Marionetno gledališče v Ljubljani je njegova in samo njegova zasluza.

Predstavila se »Carobna piščalka«, delo največjega nemškega in naibž enega največjih vseh svetovnih pisateljev, ki so pisali igre za marionetne odre — grofa Franca Pocija. Delce je staro nad peddeset let. O njegovih vrlihah govoriti je odveč: je eno izmed najbolj uspešnih del tega klasika marionetnega gledališča. Najboljši dokaz temu je, da še dandanes slavni lutkarski odri v Münchenu in Berlinu igrajo to igro. Prevod je oskrbel dr. Ivo Šorli. Onih čisto nemških, tako značilnih narodnih tonov, ki jih je toliko opaziti v originalu ni prevod podal, tudi

Dr. K. Dobida:

Marionetno gledališče.

(K otvoritvi.)

V terek se je vršila v »Mestnem domu« prva predstava najmlajšega in najmanjšega našega gledališča — gledališča marionet. Z mešanimi čustvi, velikim pričakovanjem in še večjo nezaupnostjo so prišli obiskovalci, odšli so pa vsi enega misleja — stvar je lepa, idela krasna in bogata. Če morda tudi ni bilo vse, kot bi moralo biti, eno le gotovo, da se bodo ti nedostaki, ki so v splošnem večinoma zunanega značaja, dali kmalo odpraviti in da leži njihov vzrok vse drugod. Pa o tem pozneje.

Marionete. Čehi jim pravijo lutke, so nam Slovencem znane kvečjemu iz knjiž. In vendar je zgodovina lutke zelo zanimiva. Že v srednjem, da celo v starem veku poročajo o njih, prava njih doba je pa pozneje. Doma so na jugu, v Italiji in Španiji, poznajo jih pa tudi Francozi in Nemci. Kaj je sploh lutka? Nekako pravilčno bitje v sredi med gro-

bim Kasperlom in še nežnejšo silhueto. Lutka je tip je polem, ona je posebna grotesknost. To je posebno značilno zanj: venomer se zavedaš, da vse kar vidiš ni resnično, a vendar občutiš v nji gorko kri in življenje, precej oddaljeno sicer, a zato tem rahlejšje in vse finejšje. Najbolj surova stvar postane nežna, če jo predstavlja lutka, kajti ona ni nič realnega, nič konkretnega, samo odsev resničnosti je. Vse kar vidiš na marionetnem odru, vse je obročeno zemeljske peze, ki tlači človeka in ga vleče k tlom, figure same so popolnoma dematerializirane. Lutka je kot ustvarjena za otroka, vzbuja njegovo fantazijo, daje mu impulze in ga opozarja in navaja k opazovanju. Njen višji simbolični pomen pa ravno v naših letih privlači vedno širše kroge umetnikov in pisateljev, ki so spoznali, da lutka ni nekaj malenkostnega, omalovaževanja vrednega, temveč, da se je po svojem bistvu, ki je priprosto in globoko obenem, rodila iz onega, človeštvu od pradavnin lastnega nagnenja k igri, ki je obenem njegova najlepša poteza.

Gledališče, ki se je otvorilo te dni v dvorani »Mestnega doma«, je menda prvo te vrste v Jugoslaviji, če pa pogledamo njegovo umetniško višino, pa prav nič ne zaostaja za onimi v Nemčiji in drugod. In pri tem se moramo zavedati, da imajo ona gledališča svojo staroslavno tradicijo, ki jo bo pri nas treba šele ustvariti. Kaiti to naše gledališče je zgrajeno na novih tleh, samo iz sebe in iz lastne moči. Človek, ki gleda predstavo si niti oddaleč ne more predstavljati, koliko truda je bilo treba, predno je bila vsa stvar urejena. Kdor je videl ta tako umetno sestavljen oder, s svojimi kompliciranimi lučnimi pripravami, scenertjo, kulisami in ostalim sceničnim aparatom, ki lahko predoči, koliko dela in truda leži v vsem tem, in potem prospekti in lutke same! Nad šestdeset lepo kostumiranih lutk visi v veliki omari in njih število se vsak dan veča: Vsak dan namreč mojster uvrsti nove člane, ki bodo nastopili v prihodnji noviteti. Tu so zastopani vsi stanovi in poklici, vsake starosti in zunanosti, od kralja do pastirja, od velikana do pal-

čka. Vse so povsem originalno koncipirane in z umetniško gesto do zadnje, najmanjše malenkosti izvršene, tako da sem celo že čul, da so vse preveč principiozne in realistično gledane. Mislim pa, da je to zaenkrat edino pravi način, nele zaradi otrok, ki bodo itak tvorili glavni kontingent marionetnega gledališča temveč tudi zato, ker bi stilizirane lutke priale samo za čisto posebno vrsto iger, predvsem takih simboličnih vsebine. In takih nimamo, ko niti drugih nikakih ni. Pot do stila vodi preko naturalizma, stil se razvije sčasoma sam iz premaganih naturalističnih oblik.

Scenertja je krasna, naravnost vzorna za prava gledališča. Če bi naša drama imela vselej tako opremo, bi bila lahko ponosna nanjo. Ozadla so slikana z veliko spretnostjo in prav umetniško komponirana. Tudi s čisto teatrališkega stališča so na višku. Pri vsem se vidi, da je avtor na odru doma in da mu nobena njegovih tajnosti ni ostala prikrita. Lučne spremembe so posebno efektne in celotni intimni značaj gledališča nemalo povzdignejo. Da

moja družina 5 oseb, a ona g. Wencis-a samo dve (on in soproga), ter da imam pod svojo streho še svoje- ga brata s soprogo stoječo pred po- rodom.

Klub temu pa je izdala odlok od 24. decembra 1919 št. 14735, s ka- terim je ugodila pritožbi g. K. Wen- cisa. Posledica je bila, da me je dr. Fr. Tekavčič pozval, da izpraznim z bratom vred sobi, ki jih imava v podnietu, tekem 3 dni! Med tem je soproga moiega brata porodila in bi morala iz otrošk postele z otro- kom vred naravnost na ljubljansko blato. — To vse samo zato, ker se je zastopniku pen- zionarstva Karla Wencisa posre- čilo — potom protekcije ali kaj? — prebricati gospodo pri poverjeništvu za notranje zadeve, da je navzoč- nost vpok. Steuerverwaltera v Ljubljani bolj potrebna kakor dveh družin, katerih očetje se naha- lalo v aktivni službi! Na omenim samo mimogrede, da se je moj brat boril takoj v početku vojne kot do- brovoljec na strani hrabre srbske ar- made, in le preстал vse grozote umi- ka preko Albanije v zimi 1915-16.

Naj torej javnost izve, kako lah- komiselno postopa poverništvo za notranje zadeve v stanovskih stvarih. Da g. Wencis ne potrebuje le stanovanja obstoječega iz 4 sob, je že dokaz samo dejstvo, da ena teh sob, in sicer tako prostorna, slu- ži v sedanjem času pomanjkanja sta- novanj kot — magazin za shrambo pohištva neke tretje stranke. Sploh pa, kakor že rečeno g. Wencis ne potrebuje nikake sobe v Ljubljani. Mojemu bratu je sicer deželna vlada potem, ko si je obrusil pete v teka- nju od urada do urada, milostno do- volila, da ostane v stanovanju do 15. februarja; potem pa bode, ako osta- ne odlok vlade v veljavi, prisiljen, da si poišče s soprogo in novoro- jenčkom — pod milim nebom stano- vanje, samo zato, da s bo vpokleni Steuerverwalter Wencis lahko šopiril v stanovanju obstoječem iz 4 sob v deželni glavni mestu.

Naj javnost sama sodi, kako je kvalificirati tako postopanje pover- ništva za notranje zadeve.

Ivan Jeras.

Poverništvo za notranje zadeve in varnostni organi.

Preleti smo in priobčujemo: Var- nostni organi smo izred vseh držav- nih uslužbencev na najslabšem. Ne prizna se nam niti tega, kar nam po zakonu gre — namreč osemurni de- lavnik. Varnostni organ ima sedaj 24 ur službe, 24 ur pa prostega. Res čudno je, če pomislimo, da moramo varnostni organi paziti na to, da se

osemurni delovni čas, ki le po za- konu vpeljan po celi državi, ne zlo- rablja, med tem ko ta zakonita ure- ba ne velja za nas same. Prosim smo že in zahtevali, pa se nam odgovarja, da se nas baje ne more prištevati k delavskemu razredu. Odkrito pove- mo, da bi nas veselilo, če bi končno pri poverjeništvu za notranje zade- ve zavladali drugi nazori. Saj se drugače nimamo nadelati, da bi se tudi za nas uveljavilo osemurno delo. Naj sodi o tem delavstvo, ki katere- mu spadamo tudi mi, če smo upravi- čeni zahtevati to ali ne. Prepričani smo, da le zahteva pravična in zato imamo povodov dovolj, da odločno tiramo od vlade, da nam prizna osemurni službeni čas in drugo, kar potrebujemo.

Za izenačenje prodajnih cen za živila.

LDU Deželna vlada je poslala vsem okrajnim glavarstvom in g. ci- vilnemu komisarju za Prekmurje na- vodila, po katerih naj se določijo v celi Sloveniji kolikor možno po enot- nih načelih prodajne cene za živila in druge vsakdanje potrebščine. Ta navodila so potrebna, ker se v spleš- rem opaža, da postopajo občine pri določanju prodajnih cen brez siste- ma, se ne ozirajo na dejanske raz- mere, zlasti pa na sosednje okoliše, temveč vpoštevajo predvsem le svo- je lokalne interese. Urejena prehra- na je pa množica edinele tedaj, ako se bodo za okoliše, ki tvorijo gospo- darsko enoto, določile tudi enake cene. Pri vsakem okrajnem glavar- stvu naj se sestavi posebna komisija za presojanje cen kot posredovalni organ okrajnega glavarstva. Tem komisijam, ki bodo sestavljene iz strokovnjakov in izvedencev, se pri- tegne, kar se razume samoposebi, tudi zastopniki konsumentov. Prav posebna razlika se pa kaže pri pro- dajnih cenah za klavno živino, da- si baš za to razliko ni nobenega tehtnega razloga. Nasprotno, ravno glede klavne živine se more vsa Slo- venija smatrati za enoto, ki naj bi imela tudi enotne prodajne cene. Zato je potrebna, da se ta razlika čim prej odpravi in tako omogoči redna preskrba prebivalstva z mesom. Po izlavi strokovnjakov, ki jih je zasl- šal odsek za prehrano, je smatrati naslednje cene za klavno živino kot primerne in odgovarjajoče sedanjim prilikam: za vce I. vrste 10 K za kg žive teže, II. vrste 9 K za kg, III. vrste 8 K za kg, za krave I. vrste 8 kron za kg, II. vrste 7 K za kg, III. vrste 6 K za kg, za bike in telice I. vrste 9 K za kg, II. vrste 8 K za kg, III. vrste 7 K za kg žive teže. Ko- ščena živina brez razlike 5 K za kg

je in zmnožiti, ki se je ne pridobi kar čez noč. Oasovi so premalo iz- raziti in vse premalo diferencirani, tudi prehitro se je govorilo. Pa to so stvari, ki bodo vedno boljše, poseb- no še, če se pritegne res dramske igrance, da bodo sodelovali pri tem novem gledališču. Posamezni prizori so prav zanimivi in umetniško do- vršeni: prikazen kralja Bakrežija, velehumoristična scena pred sodni- kom in pa ljubki prizor po koncer- tu na dvoru. Serenada pod balko- nom v luninem svitu, mora vsakemu otroku ostati nepozabna, kot nekaj idealno lepega.

Zastor je naslikal slikar Ivan Vavpotič in predstavlja par najbolj značilnih tipov marionet. Zdi se mi, da je za otroško oko nekam prepoln in vse premalo razločen. Tudi godba se je prijetno podala v celotni okvir predstave, ki je pokazala, kaj se vse da napraviti iz tega gledališča kljub malenkostnim dimenzijam in mno- žim začasnim nedostatom. Glavni namen avtorja je bil menda, da po- kaže vse velike možnosti marione- te. To se je popolnoma posrečilo.

žive teže. Okrajna glavarstva imajo poskrbeti, da se te cene čimprej uveljavijo ter vsako navijanje teh cen prepreči.

Umrl je po kratki in mučni bo- lezni gosp. Alojzij Šmuc, sin biv- šega občeznanega kantinerja v šent- peterski vojašnici. Pokojnik, po po- klilu črkostavec, je bil do izbruhla vojne zaposlen v »Učit. Tiskarni« kot strojni stavec. Ko je v zimi leta 1914/1915, z mnogimi drugimi trpini prenašal krutost vojne v Karpatih, so mu pomrznili udje na nogah in rokah, vsled česar je izgubil pol sto- pala in več prstov na roki. Po pre- stanem trpljenju ni mogel več izvr- ševati svojega poklica in je bil od tedaj kantiner v topn. vojašnici. Bil je dober in odkrit tovariš. Tudi takih je malo, kot si bil Ti. Lojze Počivalj v miru! — Preostali naše iskreno sožalje. — Stavci »Učit. Ti- skarne«.

S. P. Lanegger umrl. Podružnica steklarjev v Zagorju naznanja ža- lostno vest, da je njen dolgoletni član, Peter Lanegger, steklarski mojster, umrl 19. januarja 1920 v svojem 69. letu. Pogreb se je vršil dne 20. t. m. ob 4. uri popoldne. Naj počiva v miru.

Trpin se vračajo! Te dni se vrne iz Italije okoli 50.000 naših fantov iz krutega ujetništva. Prvi večji trans- porti pridejo v par dneh. Čas prihoda se bo objavil pred pošto in na de- ski na frančiškanskem moutu. Po- zivljamo občinstvo, da v velikem številu kar najprisrčneje pozdravi te naše mučenike. — Mestni magi- strat.

Srboslovski literarni kurz se prične danes (v soboto, dne 24. t. m.) ob 6. uri zvečer na realni gimnaziji na Poljanski cesti. Kdor se ga misli udeležiti, naj pride danes tja; predava- bo prof. Ilesič.

Pogreša se Koritnik Alojzija, do- ma iz Hrastnika, rojena leta 1901, ru- lavih las, sivih oči in srednje veliko- sti. Ohlečena je v ružavo bluzo, nosi črn predpasnik, rujavo krilo in bele volnene nogavice. Od doma je odšla 10. t. m. Komur je kal znano kje se nahaja, naj naznani na naslov: Ma- tilda Koritnik, kemična tovarna v Hrastniku.

Iz stranke.

»Svoboda« priredi v nedeljo, dne 25. t. m. v hotelu »Tivoli« ob 7. uri zvečer na čast delegatom Zadrug- nega dneva

POZDRAVNI VEČER.

pri katerem sodeluje tamburaški zbor »Svoboda« iz Glinca ter volaška

Da se stvar razvije kot zasluži, je naloga čisto drugih faktorjev. Seveda ni upati na to, dokler se bode ravno istim faktorjem zdelo, da je zunanost lokalna in okolice sploh čisto irrelevantna za celotni vtis, ki ga napravila gledališče. Najboljša in še najbolj dovršena uprizoritev ne more zadovoljiti človeka, če mora se- deti pred tem neokusnim zabojem (zakaj ga niso vsaj svetlo prepleška- li!), na takih stoli in v taki dvorani. To so malenkosti, toda važne in za celotni učinek sodočilnega pome- na. In to je tem manj umljivo, ker so vendar cene prostora razme- roma zelo drage in v nikakršnem razmerju s stroški gledališča. Tako ne bo šlo. To novo gledališče ne sme postati objekt trgovske podjetnosti. Kar je bilo avtorjevih dolžnosti in nalog njegovih postrtovalnih mladih sodelav in sodelavcev, me- ni je bilo zadoščeno. Zdi se naloga onih drugih faktorjev, da pokažejo svojo voljo sodelovati in pomagati, da se naše prvo marionetno gledališče povspe do višine, ki jo mora doseči, če hoče res služiti umetnosti.

godba. Na vrsto pride tudi petje in deklaracije. — Vstopnina 10 K. Za člane »Svobode« in člane konsum- nega društva 5 K.

Pevski odsek »Svobode« kliče vse svoje člane za nedeljski nastop v »Tivoliju« 25. t. m. ob 6. uri zvečer v tajništvo, Šelenburgova ulica, kjer se vrši zadnja vaja.

Shod tobačnega delavstva se vrši v ponedeljek, dne 26. t. m. ob pol 5. uri popoldne v Mahrovi hiši. Krekov trg št. 10. Dnevni red: Poročilo gle- de požarjanj v Belgradu in ujedinjenje tobačnega delavstva v Jugoslaviji.

Najnovejša poročila.

NEPREMIŠLJENA ZAHTEVA.

LDU, Zagreb, 23. Danes je po- sial predsednik odseka poslancev iz zasedanja ozemlja dr. Dinko Tri- najstič ministru predložil brzojavko: Povodom poziva mirovne konferen- ce vladi Srbije, Hrvatov in Slovencev, naj se v štirih dneh izjavi radi predlaganega načrta o rešitvi ja- dranskega vprašanja, ker bi se sicer izvedel londonski pakt, smatra ožlj odsek poslancev iz zasedenega o- zemlja, da bi bil edin dostojen odgo- vor takojšnja izvedba splošne mobi- lizacije.

AKADEMIKI PROTI NAMERAVANI REŠITVI REŠKEGA VPRAŠANJA.

LDU, Zagreb, 23. Jugoslovanska akademska omladina najodločnejše protestira proti vsakršnemu popu- ščanju naše mirovne delegacije v Parizu in zahteva, da se rešitev ja- dranskega vprašanja izvede na tem- elju pravice samoodločbe narodov. Zlasti pozivlje z ozirom na zadnji ritmat aliranih sil vlado kraljevine Srbije, Hrvatov in Slovencev, naj zapove naši delegaciji, mirovno kon- ferenco takoj zapustiti, ker nam tam kot Slovanom in poštenim ljudem ni več mesta.

KONFERENCA INDUSTRIJALCEV

LDU, Beograd, 23. Predvčera- šnjem je bila otvorena v Beogradu konferenca industrijalcev iz vse dr- žave, pri kateri je minister za šume in rude Kristan razvil svoj načrt za obnovo industrije. Po njegovem na- črtu bi se ustanovila industrijalna banka s kapitalom 250 mil. dinarjev.

IMENOVANJE VSEUČILISKIH PROFESORJEV ZA LJUBLJANO.

LDU, Beograd, 23. V ministruvu pscvete je podpisan ukaz o imeno- vanju profesorjev za ljubljansko vse- učilišče.

STAVKA POŠTNIH NASTAV- LIENCEV V ITALIJI.

LDU, Rim, 21. (DunkU.) Kakor poroča »Agenzia Stefania«, stavka poštinih, brzojavnih in telefonskih na- meščencev pojenjuje. Služba pri poštinih, brzojavnih in telefonskih uradih v Rimu se je že začela v pol- nem obsegu.

POGAJANJA MED ANGLIJO IN SOVJETSKO RUSIJO PREKINJE- NA.

LDU, Moskva, 23. (DunkU. — Brezlično.) Ljudski poverjenik za zunanje posle Cicerin je angleškemu ministru za zunanje posle brezlično naznanil, da je danska policija ome- lila odposlanca sovietske Rusije, Lit- vinovu, v Kodaniju svobodno gibanje. Pogajanja se tedaj ne morejo več vršiti v Kodaniju, temveč se mora po- iskati drug kraj. Dokler angleška vlada v to ne privoli, so nadaljna po- gajanja nemogoča.

USTAVITEV ŽELEZNIŠKEGA PROMETA V ROMUNIJ.

LDU, Beograd, 23. Kakor ob- javlja romunsko ministrstvo saobra- čaja, je v Romuniji zaradi pomanjka- nja premoga nastavljen ves železniški promet. Vozl samo še Simplon- Orient ekseres.

PLEBISCIT V ŠLEZIJ.

LDU, Varšava, 22. (ČTU.) Kakor se poroča iz Lvona, se bo vršilo ljud- sko glasovanje v Gorenji Šleziji dne 29. februarja t. l.

Za pomoč Petrogradu. Vsa na- rodna društva, ki so prožeta slovan- ske ideje, ljubavi do trpečih bratov v Rusiji in človekojubilja, vabi Ruski kružok na setanek, ki se vrši v pon- deljek, dne 26. t. m. ob 5. uri popol- dne v posvetovalnici na magistratu. Na sestanku se ima sestaviti odbor, ki bo nabiral v sporazumu z narod- nimi krogi v Belgradu in Zagrebu dobrovoljne prispevke za stradalajo- ča in najboljše sloje v Petrogradu.

Kultura.

Iz gledališke pisarne. Radi obole- losti gdc. Thierrijev se spreminja repertoar za opero in dramo slede- če: Drama: v soboto, 24. »Sanje«, Abnemet D. V nedeljo, 25. »Rigo- letto«. Izven abon. V ponedeljek, 26. »Prodana nevesta«. Izven abon- uradniška predstava. V torek, 27. »Hoffmanove pripovedke«. Izven abon. — Drama: V soboto, 24. »Nočni čuvaj«. Abon. C. V nedeljo, 25. »Pepelka« (popoldne), izv. abon. V nedeljo, 25. (zvečer) »Nočni ču- vaj«. Izven abon. V ponedeljek, 26. zaprt. V torek, 27. »Korenček-Že- nitev«. Abon. D.

Ste prehlajeni? Imate bolečine v prsih? V grlu? Ali kašljate? Ima- te nadoh? — Dobri prijatelj v takih hudih dneh Vam je Fellerjev pravi Elza-fluid! 6 dvojnih ali 2 veliki specialni steklenici 24 K. — Zagor- ski sok zoper kašelj in prsne bole- čine 1 steklenica 5 K.

Slaba hrana Vam je pokvarila želodec? Fellerjeve prave Elza- kroglice ga spravijo v red! 6 škat- lica 12 K. — Omet in poštna pose- bel, a načeneje! Eugen V. Feller, Stulica donja, Elzatrž št. 282 (fir- vatsko).

Izdajatelj Ivan Milnar. Odgovorni urednik: Rudolf Golob. Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Tehnično osebje »Učitelske tiskarne« na- znanja tužno vest, da je umrl naš ljubi in dobri tovariš

ALOJZIJ ŠMUC.

Ohranimo mu časten spomin.

Arhitekt in mestni stavbenik Robert Smielowski Rimska cesta 2.		71		Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5 v Ljubljani:				priporoča sledete trdke in podjetja:		Beion, železobeton in vodne gradbe Inž. dr. Miroslav Kasal Hilšerjeva ulica 7.											
Arhitekt in stavbeno podjetje Viljem Treo Gospodarska cesta 10.		72		Elektrotehnični predmeti „Svetla“ Mestni trg 25.		74		Graver A. Černe Dvorni trg 1.		77		Manufaktura in zaloga oblek Schwab & Bizjak Dvorni trg 3.		79		Prodaja in popravila pla. strojev The Rex Šelenburgova ulica 7/1.		81		Stavbeno podjetje Tavčar & Svetina Gospodarska cesta 6.	
Gramofoni, godbeni avtomati A. Rasberger Sodna ulica 5.		76		Fotograf Veličan Bešter Aleksandrova cesta 5.		75		Lesna veletrgovina Regove & Comp. Kolodvorska ulica 31.		78		Popravila kontrolnih blagajn T. Bar Cankarjevo nabrežje 5.		80		Špedicija F. & A. Uher Šelenburgova ulica 4.		83		Železnina Zalta & Žilič Gospodarska cesta 10.	
Zarnice „Svetla“ Mestni trg št. 25.		91		Mizarstvo Josip Slejko Zg. Šiška št. 82.		92		Oblast. konces. zavod za pokončevanje mali in mrcesa Miroslav Zor Kolodvorska ulica št. 39/II.		93		Stavb. in pohištveni pleskar in ličar Josip Jug Rimska cesta št. 18.		94		Gostilna „Mali Triglav“ Karol Cigler Spodnja Šiška pri državnem kolodvoru.		95		Kleparstvo in vodovodna instalacija Leopold Bögl Gospodarska cesta št. 13.	
Restavracija „Maribor“ Grajaki trg 1.				v Mariboru:				Specijalna trgovina s čevlji Grajaki trg 1.													
Manufaktura Dragotin Jančič Aleksandrova cesta 11.		85		Modna trgovina Franjo Mayer , Glavni trg. Kopač & Nitargal , Glavni trg.		86		Nakup in prodaja posestev H. Havlik Gregorčičeva ulica 5.		87		Specerija Adolf Weigert , Aleksandrova c. 13. Feri Greiner , Gospodska ulica 2.		88		Trgovina z mešanim blagom Marija Slemenšek Malašova ulica 17.		89		Čevljarstvo Ham Andrej Vetrinjska ulica 15.	

(Brez posebnega obvestila.)

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresujočo vest, da je naš srčno ljubljeni, nepozabni soprog, oziroma oče, sin, brat, svak, zet in stric, gospod

Alojz Uher,

solastnik tvrdke F. & A. Uher,

včeraj dne 22. t. m. ob 8. uri zvečer po kratki bolezni mirno preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto dne 24. t. m. ob pol 4. uri popoldne iz hiše žalosti Selenburgova ulica št. 4 na pokopališče k sv. Križu.

V Ljubljani, dne 23. januarja 1920.

Ivanka Uher roj. Oevirkova, soproga. Oldřih, sin.

Antonin in Cecilija Uhrovi, stariši.

Fran Uher, solastnik tvrdke,

Anton Uher, VII. češkoslovenski tater, pluk-Vladivostok, brata.

Vsi ostali sorodniki.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

NOVO POHIŠTVO

za trgovino mešanega blaga
se prodaja.

Kje pove upravništvo. 98

Pisarniški

SLUGA

dobi takoj službo pri
delniški družbi „CROATIA“

Gospodstvska cesta 2-II.

Strojepiska

že izvežbana, dobi takoj
službo pri 115

delniški družbi „CROATIA“
Gospodstvska cesta 2-II.

Splošno mizarstvo

Pavla Nikolajeviča v Ljubljani,
Spodnja Slika, Kamniška ul. 106, v lastni hiši
se priporoča v napravo vsako-
vrstnih mizarstvih del. Tudi se
dobi gotova sobna in kuhinjska
oprema itd. Izvršitev solih in
po nizkih cenah. Prosim blago-
hotnih naročil. 91

Lokomobil

120 do 140 HP

event. stalne naprave kupi
Stavb. družba d. d. Ljubljana,
59 Levstikova ulica 19.

Nova smrt

za podgane in miši, katere se
zamore popolnoma in zanesljivo
zatreti le z novo, 10 let rabljivo
iznajdba, je avtomatična past
„Samostavljanka“. V eni noči
se lahko vjame 20-30 miši ali
podgan. Za uspeh jamčijo mnogo-
brojna priznanilna pisma. Cena
z navodilom za 1 komad I. vrste,
nekoliko večja K 25.—, II. vrste,
malo manjša K 16.—. Cenjena
naročila se prosijo od „Samo-
stavljanka“ na Anončni zavod
Drago Beseljak v Ljubljani,
Cankarjevo nabrežje 5. 9:8

Marija Tlačar,
= Ljubljana =
Selenburgova ulica.

Tovarniška zaloga
= papirja =
:: in razglednic ::

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem
prišel v Domžale št. 166
sedlarsko in tapetniško obrt. Vsa v to
stroko spadajoča popravila bodo naj-
ceneje in točno dovršena. Z odličnim
spoštovanjem Martin Mali, sedlar
in tapetnik.

Valentin Matek tovarna Domžale, pre-
jema vsako soboto na
Sv. Jakoba trgu v Ljubljani stare žens-
ke in moške klobuke v popravilo. Dru-
ge dni v tednu pa jih robira zame g.
Kovač pri „Virantu“, Zvezdarska ul. 1.

Gospod, ki je na sveti večer v Zidanem
mostu prenočeval, na se zgledi
ker se je njegov etel za smodke nšel.

Čevljarški pomočnik se takoj sprejme
Sv. Petra cesta 71

Dva vajenca in par pomočnikov
sprejme Jernej Pirnat, pilarna,
Ljubljana, Martinova cesta 8. 120

Ugarski vajenec se sprejme pri F. Čuden
Sin, nasproti gl. pošte
v Ljubljani. 646

Slike za legitimacije izvršuje najhitreje
H. H. S. Ljubljana, Valvazorjev trg
št. 7, nasproti Križanske cerkve. 849

Rabim okoli 3000
gozdnih delavcev 64

za drva, doge, švelere in gredice.
Gozdovi izvršni in dobra plača.
Kdor želi priti, naj se ta o javi
na Nikola G. Petrovič, šumski
trgovec, Karlovac, Banija 72.

VABILO 53

na
železničarsko veselico
ki jo prirede
„Železničarji“ skupina Zagorje
v Trbovljah v delavskem domu
v soboto 31. januarja 1920.

SPORED:

1.) Ples. 2.) Saljiva pošta.
3.) Prosta zabava do jutra.
Vstopnina 3 (tri) krome za osebo.
Začetek ob 7. uri zvečer.
Svirala bo del. godba iz Trbovelj.
Ker je pa čisti dobiček namenjen v
pred železničarskemu domu v Ljubljani,
vabimo vse bratse e organizacije, da se
te veselice po možnosti udeležijo.
Predplačila se hvaležno sprejemajo.
K ob lni udeležbi vabi ODBOR.

Izobraž. društvo Svoboda podr. Hrastnik
išče

pevovodjo.

Plača po dogovoru. Služba
stalna. Ponudbe do 31. jan. 1920
na podružnico Hrastnik.

Proda se:
stroji za pekarno, bla-
gana (sist. „National“),
1 lovski voz in druge
stvari.

Poizve se pri kranjski stav-
beni družbi v Ljubljani, Lev-
stikova ulica št. 19. 65

Kupim vsako množino
cinka in svinca
po najnižjih cenah.

M. Ussar, kleparnica,
Maribor, Schillerjeva ulica 17.

Jugoslovansko inženirsko podjetje

družba z o. z.

inženirska pisarna in stavbeno podjetje
Ljubljana, Sočna ulica 2. Maribor, Viktringova ulica 34.

J. I. P. Ljubljana. Brzjavni naslovi: J. I. P. Maribor.

Tehnični ravnatelj: avtor. civ. inž. Venclov Fidrhel.

Komercialni ravnatelj: Viktor Kukovec.

Odd. I. Projekt, proračuni, Nasvetovanje in zastop. Presoja in stavbeno nad-
zorstvo.
Odd. II. Vodne gradbe; izraba vodnih sil; poljedelska melioracija.
Odd. III. Beton, železobetonske, železne konstrukcije.
Odd. IV. Železnice, ceste, pridrži, mostovi.
Odd. V. Industrijska in gospodarska poslopja.
Odd. VI. Komercialno razpečevanje gradiva, orodja in industrijskih tvarin.

Rezan les (smrekov, jelkov, borov, mecesnov, bukov)
Tesan les (smrekov, jelkov, borov)
Okrogei les (smreka, jelka, bor, mecesen)
Bukov les (hlode od 25 cm debelosti naprej)
Drva (trda in mehka)
Stoječi les v gozdu
Smrekovo skorjo

kupi vsako množino
„DRAVA“ lesna trgovska in industrijska družba
v Mariboru. 883

Skaboform se zopet dobiva!

Proti srbenju, svrabu, lišajem, nečistostim kože zahtevajte
v najbližnji lekarni preizkušeno in zdravniško priporočeno
dr. Flescha orig. Skaboformovo mazilo.
Ne maže, ne pušča barve, brez duha. Po vteranju puder
„Skaboform“. Dobiva se po vseh lekarnah. — Generalna
zaloga za Ljubljano in okolice

Rihard Sušnik pri „Zlatem jelenu“ IV.,
Maribor, Maribor.

Več hiš v Mariboru

in večje tovarniško poslopje

je naprodaj.

Pojasnila daje Tehnična pisarna 110

Ing. D. Gustinčič, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 18.

Potrebuje te trpežne čevlje?

Potem si oglejte zalogo pri

Jakobu Lah MARIBOR
Glavni trg št. 2.

Tam dobite zanesljivo močne, vsakovrstne čevlje po najnižji ceni,
tako tudi galanterijsko blago, torbice za trg, potne košare i. t. d.

Postrežba točna!

Cene brez konkurence!

Priznana fini

kranjski

firnež

lastni izdelki

razpošilja

Ivan Premerl, Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 18.

Sprejmeta se takoj dva hlapca

pridna zanesljiva trezna
k boljšim konjem, proti dobri hrani, oskrbi ter visoki plači.
Ponudbe na: Emonska cesta 8. II. pisarna.
Ravno tam se sprejme tudi izvežban trgovski sluga.

„Sarko“

Novo, po sestavi in načinu zdravljenja od vseh dosedanjih mazil
bistveno razlikujoče se sredstvo proti srbečici in garjem.
Vsaka garnitura, zadostujoča za eno odraslo osebo, sestoji iz
„SARKO“ mazila št. 1, „SARKO“ mazila št. 2, „SARKO“ prah
za posipanje, in natančnega navodila uporabe. Cena 16 K, po
pošti 18 K. Izdeluje in razpošilja: Lekarna pri srebrnem
sokolu, Brežice. 46

Karbidne svetilke

v najrazličnejših izdeljavah in velikostih
se dobe po zmernih cenah pri trrdki
Svetla, Ljubljana, Mestni trg 25.

Krznarska moda 1920!

Nemoderni mufl, boe itd. se modernizirajo in izgotav-
ljajo v najkrajšem času. V zalogi lastno izdelane gar-
niture ter špeciialno damske kozuhovinaste čepice.
Prevzamem vsakovrstne kože v stroj ter jih popol-
noma izgotovim v najmodernejše garniture.

Ludovik Rot, krznar,
Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča.

Sladna kava

105 znamka

„Vardar“

v zavitkih po 1/2 in 1/3 kg

Tovarna:

Jovo Gogovič — Nova Gradiska

Zaloga za Slovenijo;

Podružna Jovo Gogovič

Maribor, Glavni trg 21.

Priporočamo:

JOSIP JUG

stavbeni - pohišveni
pleskar in ličar

LJUBLJANA

Rimska cesta 16.

V abonement dnevno 10 K

se sprejmejo osebe 113

v restavraciji Maribor

Grajski trg št. 1.

Jadranska banka

Podružnica Ljubljana.

Delniška glavica K 30.000.000.

Rezerve K 10.000.000.

CENTRALA: TRST.

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metković, Opatija, Spljet, Sibenik, Zader.

Ekspozitura Kranj.

SPREJEMA: Vloge na knjižice, na tekoči in žiro račun proti
najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez
ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.
KUPUJE IN PRODAJA: Devize, valute, vredn. papirje, itd.
ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.
IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in ino-
zemski mesta.
DAJE PREDUJME: Na vrednostne papirje in na blago, ležeče
v javnih skladiščih.
DAJE KREDITE: Pod najugodnejšimi pogoji.
PREVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: JADRANSKA. Telefon št. 257.